

Ferðafrásøgn

Í Íslandi og Danmark januar 2015

Ferðafrásøgn hjá arbeiðsbólkinum, ið skrivar tilmæli til Mentamálaráðið og Almamamálaráðið um miðnámsskúlatilboð til fólk við serligum tørvi. Arbeiðsbólkurin var á námsferð í Íslandi (Reykjavík og Hafnarfjörður) 5. til 7. januar og í Danmark (Holstebro, Vem og Herning í Jyllandi 7. – 9 januar

Innihald:

Vitjan í Íslandi.....	2
Fjölbrautaskólinn í Breiðholti, Reykjavík.....	2
Tækniskólinn í Reykjavík	6
Flensborgarskúlinn í Hafnarfirði	8
“Hitt húsið” í Reykjavík	11
Fjölbreytaskúlinn við Ármúla, Reykjavík	14
Vitjan í Danmark.....	18
Uddannelsescenter Mariebjerg, Vem.....	18
Visitatión	20
Heildartilboð.....	23
Holstebro kollegium	25
Skjernvej, Hostebro	25
Kunning um OCN	27
Knudmosecenteret, Herning.....	28

Vitjan í Íslandi

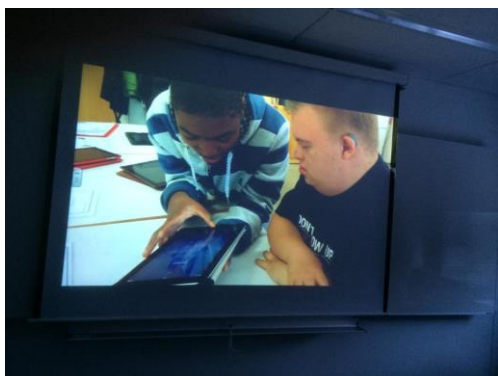
Fjölbrautaskólinn í Breiðholti, Reykjavík

Mánadag 5. januar 2015

Á Fjölbreytaskúlanum ganga umleið 1000 næmingar íalt, 38 á serbreytini, ið hava alskins brek, bæði líkamlig og sálarlig brek. Fleiri ganga í sama flokki í felagslærugreinum og fara so til ymsar vallærugreinir. Tað eru 8 lærarar til teir 38 næmingarnar.

Summir næmingar eru bara í serflokki, meðan aðrir ganga til einstakar lærugreinir í vanligum flokki – altíð lagað eftir tí einstaka næminginum. Vanliga eru 2 lærarar í hvørjum bólki – og bólkar eru ymiskir til stóddar eftir, hvussu næmingarnir eru. Øll eru sett í starv sum lærarar við eins setanartreytum og ábyrgd. FB hevur onggar stuðlar fyri at sleppa undan, at stuðulin verður sendur avsíðis við mest trupla næminginum, og so fær tann, sum hevur brúk fyri besta fakliga førleikanum, minst. Tí eru bara fakfólk. Øll hava ikki læraraútbúgving; summi eru menningarnámsfrøðingar (throskatjálvar/sosial pedagogar), onnur eru lærarar. Øll hava eftirútbúgving sum serlærarar, og øll eru sett eftir somu treytum. Vanligir faklærarar koma uppí eftir tørvi.

Summir skúlar hava havt undirvísing fyri øllum vanligu næmingum um serbreytarnæmingarnar og teirra avbjóðingar, men tað hava tey ikki gjørt á FB. Innklusjónin hevur gingið ótrúliga smidliga við, at fólk koma at kennast. Guðrun hevur leitt breytina, sum byrjaði fyri 12-13 árum síðan, og hon hevur ikki verið bangin fyri at royna nýggjar móguleikar.

Vit gera mesta partin av undirvísingartilfarinum sjálv, tí tað mesta tilfarið, sum er egnað, hava tey verið ígjøgnum, áðrenn tey koma her. Tey ganga her í 4 ár, men móguleikarnir fyri víðari útbúgving eru sera avmarkaðir. Nøkur heilt fá sleppa á universitetið (m.a. serútbúgving til hjálparfólk). Fjölbreytaskúlin er enn 4 ár, men ætlanin er at stytta hann niður í 3 ár. Vónandi ber til at varðveita 4 ár fyri henda bólkin.

Flestu næmingar búa heima, tey flestu eru um 18, tá tey byrja. Vit royna eisini at læra næmingar at brúka almennu flutningsskipanina, um vit halda tað bera til, tí tað gevur teimum frælsi seinni. Annars er serflutningsskipan, sum heintar tey heima og koyrir tey heim aftur.

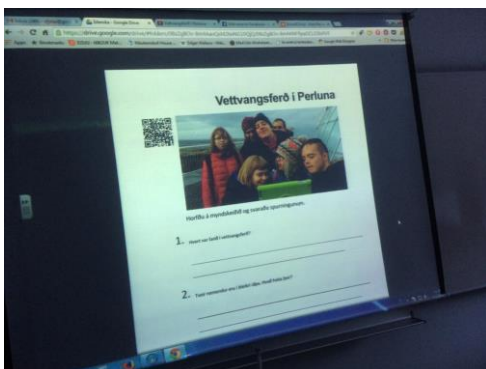
Tað er sera trupult at viðgera umsóknirnar. Vit leggja ikki so stóran dent á, um tey duga at lesa ella skriva; og vit kunnu hava ein næming í koyristóli, men ikki nógvar. Vit kunnu hava ein næming, sum krevur ein til ein, men ikki nógvar. So er eisini tað trupla at taka dagar ímillum, hvør skal vera her á serbreytini, og hvør kann vera í vanligum flokki. Eitt sindur ymiskt, hvussu nógvir næmingar byrja hvørt ár.

Vit royna eisini at fáa næmingar í praktikk, so teir venja seg við eitt veruligt og vanligt arbeiðspláss. Vit royna ikki at fáa tey inn í vard verkstøð – tað er ein møguleiki at taka upp seinni, um neyðugt. Mong hava fingið arbeiði í vanligari vinnu aftaná.

Tey brúka nógv kunningartøkni, snildfon, teldrar o.a. í flokkinum. ([Youtube.com/user/starfsbrautfb](https://www.youtube.com/user/starfsbrautfb)) – nú ber til at vísa filmsstubby, sum vísir, hvat næmingar hava gjørt. Tey framleiða ymiskt og selja tað, tey hava gjørt, til at fíggja námsferð til London (hvør flokkur fer eina ferð) og annars at keypa ipaddar o.a. Tað kann vera jólapynt, heimabakað breyð o.a. Video

er væl egnað at samskifta við foreldur o .o. um, hvat vit gera. Vit hava eisini facebook síðu, har vit leggja myndir o.a. Tá næmingur søkir, skal støða takast til, um vit kunnu taka myndir av honum.

Vit síggja mynd av einum bólki, sum arbeiðir handaligt – og sum krevur 2 fólk alla tíðina. Vit fáa stundum aðrar næmingar í húsinum at fylgja teimum til kafeteria (mentorskipan) – henda skipan er bara í fríkortum. Í tímanum eru bara lærarar. Ikki øll hava læraraútbúgving; summi hava aðra viðkomandi útbúgving; men øll hava somu starvslýsing og somu

løn. Guðrun (leiðarin) er útbúgvinn menningarnámsfrøðingur, men er sett í starv sum lærari.

Barnaskúlar eru kommunalir, men miðnámskúlar eru undir landinum. Staturin tryggjar, at øll við serligum tørvi fáa pláss onkustaðni. Um vit bara fáa tikið 8, men 10 søkja, so fáa hini bæði pláss á onkrum øðrum skúla. Umsóknin fer til skúlan, men breytarleiðararnir á ymsu skúlunum viðgera umsóknirnar saman. Øll skulu raðfesta 1. og 2. ynski.

Tilfarið, vit hava ment gjøgnum árin, hevur ligið í ringbindum, men nú hava vit gjørt ein tilfarsbanka á Google docs, sum allir lærarar hava atgongd til allastaðni. Málið er at víðka samstarvið til aðrar skúlar eisini. Her hava vit eisini allar skeiðslýsingar. Vit royna at goyma hetta við skeiðsnavni, so til ber at finna tað við gugglileiting.

Trello.com er ein ókeypis skipan til at skipa arbeiðið. Eitt nýggj Trello – talva verður gjørd hvørt skúlaár. Har er yvirlit yvir tað, sum skal gerast, og so hvørt sum árið gongur, verða uppgávur fluttur yvir í teigin “í gongd” og síðani yvir í “Lokið”.

Vit brúka eisini Soundcloud.com nógv. Tað er sum youtube, men bara fyri ljóð. Lætt at taka upp og leggja á netið við einum klikki. Vit brúka eisini QR kotur, sum næmingar skanna, og so hava teir t.d. eitt video koyrandi og arbeiðsspurningar til. Serliga næmingar, ið hava trupult við at lesa, kunnu skanna QR kotuna, og so fáa teir tekstin lisnan upp.

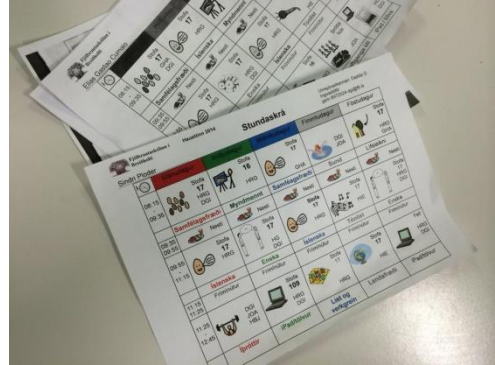

Vit leggja dent á at brúka ta tøkniliga, sum vit øll hava hjá okkum, t.d. snildfon, ipad o.a., sum kunnu taka upp bæði mynd og ljóð við frálíkari dygd. Vit eru tøkniliga fremri enn flestu aðrir skúlar, tí Guðrun er íðin at eksperimentera, og vit mugu sum serskúli royna at finna bestu loysnirnar. Vit fáa eisini nakað av játtan til royndarvirksemi. Ongin ivi er um, at okkara royndarvirksemi og nýskapandi loysnir hava góða ávirkan á restina av skúlanum. Tað mesta vit brúka, er einföld tøkni at brúka, men lærarar mugu vera kunnaðir um tað – so velja summir at brúka sumt og aðrir ikki.

Vit vita, at summi seta stuðlar, tí tað er bíligari, men vit hava barst fyri ikki at gera tað. Øll, sum verða sett í starv, hava setanartreytir og ábyrgd sum lærarar. Og fleiri misunna okkum tveylæraraskipanina. Vit hava eitt sindur serliga játtan, men hon hevur verið skerd nakað í seinastuni. Tað hevur við sær, at í ár eru bólkarnir heldur størri. Allir næmingar hava ipad, og tað hava vit sum lærarar skavað fíggjina saman til – tað er ikki almenn játtan. Játtanin til

serbreytina er oyramerkt til breytina – og hon verður í mun til førleikan hjá næmingunum. Men øll, sum eru liðug í 10. flokki, hava rætt til at fáa eitt pláss á onkrum miðnámsskúla. Summir aðrir skúlar hava valt at seta bíligari arbeiðsmegi.

Vit byrja kl. 8.15, og tey flestu eru í skúla til kl. 12.45. So hava summi onkrar tímar seinni afturat, eftir hvat tey hava teknað seg til. Eftir skúladag fara summi heim, meðan onnur fara til okkurt frítíðarvirksemi/frítíðarstað seinnapartin (t.d. Hitt húsið?). Vit hava stuðulsskipan í skúlanum, sum kann hjálpa við skúlingunum. Vit hava ongar

millumtímar, tí Guðrun leggur skema við hond – vit eru ikki partur av telduskema skúlans, tí tað er ov tilvildarligt. Skipanin við hjálp til skúling er hvønn dag fyri allar næmingar, og okkara næmingar eru partur av tí skipanini. Guðrun Hallgrímsdóttir er leiðari fyri serbreytina. Fjalar (?) kunnar okkum um undirvísingina og arbeiðsháttin.

Studningur: vanligir næmingar fáa ongan studning, uttan tað eru fólk langvegis frá, so fáa tey vistarhaldsstudning. “Okkara” næmingar fáa nakað av studningi vegna brekið. Onki næmingaheim er knýtt at skúlanum.

Vit sita í frálíkari skúlastovu, og serbreytin hevur 3-4 skúlastovur at ráða yvir fast, tí tað ber ikki væl til at flyta runt við hesum fólkunum.

Heimasíða skúlans er www.fb.is/

Tækniskólinn í Reykjavík

Týsdagur 6. januar 2015

Rósa Árnadóttir greiðir frá skúlanum. Umleið 1500 næmingar - upp móti 2000 við lærlingum. Serdeildin hefur 7 næmingar og 14 starvsfólk. Öll 7 hava tvey starvsfólk, og öll hava eigna skúlastovu, har tey eru saman við lærara og stuðli.

Næmingar, ið koma her, eru næmingar, sum hinir skúlarir ikki vilja taka ímóti. Tey søkja tvær raðfestingar, og um tey ongastaðni sleppa inn vegna so serligan tørvi, koma tey her. Öll skulu hava okkurt skúlatilboð. Tað ber sum meginreglu ikki til at søkja beinleiðis til okkara, tó at ein av verandi næmingum hefur ynskt at koma higar.

Rósa Árnadóttir er leiðari fyri serbreytina. Hon er sett í starv fyri 4 ár – tað er meðan næmingur hennara er í skúlanum. Hon hefur so sjálv verið við til at seta stuðulin, hon arbeiðir saman við. Tað er eisini neyðugt, at lærarin er við til at seta stuðulin, tí tey arbeiða so sera tætt saman – tveyeini við einum næmingi hvønn dag frá 8 til 12.

Stuðulin hefur í hennara føri 75% starv. Seinnapartar hava tær stundir at práta um dagin og gongdina, og tær kunnu hjálpa hvørjari aðrari við eygleiðingum, um hvat riggaði, ella hvat gjørði, at okkurt ikki riggaði. Tær hava eisini stundir til at práta um dagsins upplivingar og “fáa tað út”, áðrenn arbeiðsdagurin er liðugur. At leggja ætlan fyri næsta dag er sjálvsagt partur av hesum – men má lagast eftir umstøðunum. Rósa er útbúgving menningarnámsfrøðingur (Throskatjálvi) við læraragóðkenning.

MÁNDAGUR	ÞRIÐJUDAGUR	MIÐVINGUDAGUR	FIMMUDAGUR	FRÖÐINGUR
24. Júl GERSONEF- GT AD LEITA MÖÐ HUND	27. Júl JÓHANNA- ÓSD JÓHANNA- ÓSD	28. Júl VAL ÚTÁ: PÁLA T. HVA FRÓÐA HVA DAGAR? ÓS T. HVA ÓSD	29. Júl ÓSD/ÓSD T. HVA ÓSD	30. Júl ÓSD ÓSD ÓSD ÓSD
METING 9 ⁰⁰ 12	METING 9-12	METING 9-12	METING 9-12	METING 9-12
1. DES JÓHANNA- ÓSD	2. DES HÖRFA Á JÓHANNA- ÓSD	3. DES VÍÐI: - PÓLA HVA FRÓÐA - ÓSD - ÓSD	4. DES VÍÐI: - PÓLA HVA FRÓÐA - ÓSD - ÓSD	5. DES ÓSD ÓSD ÓSD ÓSD
METING 9 ⁰⁰ 11	METING 9-12	METING 9-12	METING 9-12	METING 9-12

Heimasíða skólans er www.tskoli.is/

Flensborgarskúlin í Hafnarfirði

Týsdagur 6. januar 2015

Flensborgarskúlin er vanligur bóklígur miðnámskúli og liggur í Hafnarfirði. Skúlin hefur uml. 800 næmingar íalt. Næmingar kunnu sækja úr öllum Reykjavík, men meginparturinn er hiðani úr Hafnarfirði. Serbreytin hefur 26 næmingar, blind, menningartarnað o.o. Skúlin hefur annars nógvar næmingar við lesitrupulleikum, men tey koma ikki á serbreytina. Hetta er bara fyri ung við breki, og vit hava øll mógulig sløg av breki. 3 í koyristóli, ein blindur, ein við autismu. Tað eru bara næmingar við serligum breki ella diagnosu, sum koma her. Onnur ganga í serflokkum (?) við stuðli uttanfyri okkara skipan.

Tað er ongin serskúli í miðnámsøkinum, bara serdeildir á vanligu skúlunum. Eg haldi ikki, at vit ynskja at hava serskúla á miðnámi. Tey ynskja at vera saman við javnaldrunum og øllum hinum næmingunum. Summi hava tó ilt av, at onnur síggja tey fara inn her á serdeildina.

Næmingarnir sækja sum aðrir næmingar, og so taka vit upp tey, sum passa til okkara ból, tey sum vit hava eitt tilboð til. Vit hyggja at almennu námsætlanunum og gera so okkara egnu. Miðað verður eftir at hava hesar triggjar linjurnar: 1) Handverk og list, 2) Ítrótt og heilsu og 3) Telduarbeiði. Øll skulu hava kjarnafak á hóska stigi, t.d. íslenskt og enskt. Nógvir næmingar taka vanlig fak í vanligum flokkum, og so fer hjálparfólk við. Næmingarnir skulu hava minst 20 klókkutímar um vikuna á serbreyt, og allir næmingar hava ymiskt skema.

Vit eru 7 serlærarar, tað eru lærarar ella throskatjálvar (menningarnámsfrøðingar) við 2 ára eftirútbúgving í serundirvísing + nakrir stuðlar og faklærarar, íalt 14 lærarar. Stuðlarnir eru ung við studentsprógvi, tí tey skulu fylgja einstøkum næmingum við út í vanligu flokkarnar, og tá er tað ein útbúgving, sum stuðulin kennir, og

aldursmunurin er ikki so stórur – tey sita jú saman við hinum í flokkinum, og tí vilja vit hava ungfólk. Lærararnir (øll uttan ungu stuðlarnir) eru sett í starv á jøvnum fœti við aðrar lærara,

men eitt lönarstig hægri enn hinir miðnámslærararnir (sum mest allir hava masterprógv í sínum lærugreinum). Eisini lestrarvegleiðarar eru 1 lönarstig hægri enn vanligu lærararnir. Ein nevnd í skúlanum ásetur, hvat stig hvør lærari skal plaserast á – og sjálvandi fylgja ymsu skúlararnir nøkulunda somu metingum.

Vit undirvísa í bólkom við 2-læraraskipan. Bólkararnir eru upp til 16 næmingar. Bólkar við tveylæraraskipan gevur betri dynamikk.

Íslenska skúlastipanin er ikki floksskipað; næmingar seta saman hóskaandi tal av eindum, íalt 140 stig. Útbúgvingin hevur verið 4 ár, men skal ætlandi stytast til 3 ár næsta ár. Serbreytin skal framvegis vera 4 ár, vóna vit. Næmingar fáa prógv fyri starvsbreyt og skulu taka 140 stig (einingar), men hjá næmingum á starvsbreyt kann tað vera sett

saman av øðrum lærugreinum ella lærugreinum á øðrum stigi enn onnur. Vit hava eisini næmingar, sum hava klárað 70 vanlig stig uppá 4 ár. 11 av 26 næmingum taka upp til 4 fakuttanfyri serdeildina, summi á vanligum stigi og onnur á serstigi. Vit hava verið her í 11 ár. Fyrstu árin máttu vit stríðast fyri at fáa næmingar inn í vanligu flokkarnar, men nú gongur tað sera smidliga, og tey verða væl móttikin. Næmingur skal gera avtalu / sáttmála um fakið. Vit hjálpa so til at velja út, hvat av tilfari floksins hann skal royna at fylgja.

Næmingar til serbreyt søkja fyrst í februar (onnur søkja í mai), so vit hava betri tíð at viðgera umsóknirnar og leggja til rættis. Øll raðfesta 2 ynski og senda skjøl við til fyrsta skúlan, sum sendur skjølini víðari til nr. 2, um næmingurin ikki varð upptikin. Um næmingurin ikki verður tikin upp, sendur nr. 2 skúli skjøluni til skúlamyndugleikarnar

um teir næmingar, sum ikki eru upptiknir. Allir upplýsingar skulu á borðið, og tað skal ganga gjøgnum foreldrini, tí skúlararnir kunnu ikki senda persónligar upplýsingar sínámillum. Vit royna at ansa eftir at hava toluliga javnt av báðum kynum, og at næmingar hóska til teir bólkar, vit hava. So hyggja vit eisini eftir, hvat tey hava sum 2. ynski, og hvussu tey passa har. Skúlararnir tosa sínámillum um upptøku. Mentamálaráðið situr so eftir við eini 10 næmingum, sum onki pláss hava fingið, og so byrja teir at trýsta at fáa tey inn, og vit mugu

fundast um, hvat skal til fyri at fáa tað at bera til. Vit meta um støði og útlit hjá næmingum og savna so í bólkar. Vit fáa so fígging eftir tí.

Dagtilboð er kommunalt tilboð. Tað er eitt ítróttarfelag fyri menningartarnað, og fleiri góð ítróttafólk eru við í altjóða kappingum. Serliga ítróttalærarin í Breiðholti hevur givið íblástur, og okkara ítróttalærari samstarvar við hann. Sosiala økið er kommunalt, miðnámskúlin er statsligur skúli. Kommunan her leggur stóran dent á sosiala økið. Flestu næmingar fáa eina handikappviðbót, og tá tey eru 18 ár, kunnu tey søkja um invalidpensjón. Summi virkistilboð krevja tíverri, at man er invalidpensjónistur.

Kommunan hevur flutningstilboð, sum foreldur kunnu søkja um at nýta. Mong klára at ferðast sjálv. Mentorskipan er partur av vanligu skúlatilboðnum, men vit hava eisini tað, at vit søkja eftir næmingum at fylgja okkara næmingum í fríkorterum og matarsteðgum, og tey fáa so løn ella útbúgvingarstig (poeng) fyri tað. Tey flestu velja heldur at fáa poeng. Tíverri telur tað ikki so nógv eyka í umsóknini til víðari lestur.

Samskiptið við fólkaskúlan er í høvuðsheitum avmarkað til umsóknarmannagongdina.

Mannagongdin er, at um næmingur fær játtandi svar, hava vit fund við foreldrini og skúlan. Vit taka upp hvørt heyst, men ymiskt hvussu mong. Vit vilja ikki vera størri enn hesi umleið 24, og næsta ár fara bara heilt fá út.

Uppmøting er ongin trupulleiki, men sjálvsagt hevur onkur langtíðar sjúkralegu, sum avtala so má gerast um.

Heimasíða skúlans er www.flensborg.is/forsida/

“Hitt húsið” í Reykjavík

Týsdagur 6. januar 2015

Seinnapartin vitja vit “Hitt húsið”, sum er í miðbýnum í Reykjavík, eitt ungdómshús, sum hefur dagtilboð seinnapartar til ung við breki / menningartarni. Har er opið frá 9 til 5 flestu dagar, summar dagar 9 til 23. Tey ungu við breki keypa sær rætt til dagtilboðið. Foreldrini gjalda 17.000 ISK (uml. 800 fkr) og kommunan rindar restina; gjaldið fevnir eisini um seinnapartskaffi. Umframt hetta

dagtilboð er Hitt húsið ungdómshús fyri øll onnur frá 16 – 25ár. Fyrr var tað fyri allar aldursbólkar, eisini eldri, men nú hefur verið roynt at gera tað meira til ungdómshús. 3-4 starvsfólk eru til arbeiðis um kvøldið.

Hetta byrjaði sum verkætlan við at taka 4 menningartarnað inn, og nú er tað vaksið til 38 menningartarnað, sum koma dagliga í dagtímunum. Um kvøldið er húsið fult av ungum, sum koma og fara – og kvøldartilboðið er ókeypis. Tað eru 28 starvsfólk til tey 38, sum eru hvønn seinnapart. Onnur ung koma eisini inn á gólvið um dagin at brúka teldu o.tíl.

Tað er sjálvsagt frívillegt at koma her, men mong av teimum ungu menningartarnaðu hava onki annað at fara til seinnapartar, og tey kunnu ikki vera einsamøll heima. Vit hava longri opið, tá skúlarnir hava frí.

Húsið umsitur eisini summarjobb (ung í arbeiði), sum kommunan fíggjar. Mong ung hava sum summararbeiði at venja okkurt undirhald, sum tey so framføra runt í býnum um summarið. Vanliga summarfrítíðin er frá 13. mai til 18. august. Vanligi skúlin hevur styttri frí.

Vit hava avtalað við nøkur arbeiðspláss, at ung kunnu sleppa í arbeiðsvenjing í 4 vikur, eina viku hvørjum stað. Kommunan rindar. Summi finna so útav, hvat tey duga ella tíma, og onkur hevur endað við at fáa starv.

Tey menningartarnaðu, sum koma í Hitt húsið, hava ikki stuðul við sær. Húsið syrgir fyri arbeiðsmegini. Tað er samskipað koyring, so tey vera heintað á skúlanum og koyrd til “Húsið” – og so koyrd heim kl. 5. Starvsfólkið er nakrir pedagogar (throskatjálvar) + ung lesandi, sum arbeiða við síðuna av ella steðga eitt ár við útbúgvingin fyri at arbeiða. Tey ungu eru vanliga í 50 – 75% starvi, onkur bara 33%. Vit leggja dent á, at tað skal vera hóskaði aldur, so tað kann vera eitt kammeratsligt samband. “Vit fara at fylgjast í dag”: Eitt starvsfólk tekur sær ofta av 2-3 í eina viku, men tað kann eisini henda, at tað er 1:1 eina viku. Tey ungu bólka seg eisini sjálv eftir, hvat tey hava hug til, og so fer onkur við einum øðrum bólki enn upprunaliga ætlað. Tað er ongin trupulleiki, bara ábyrgdin er greið.

Hetta er ein frístaður, ikki skúli, so tað er ongin námsætlan, men sjálvandi skulu tey hava ein struktureraðan dag, fyri at tað skal fungera. Tað er ikki nøkur skipað lektiuhjálpi í tilboðnum.

Tilgongdin bara veksur, so vit hava alt ov lítið pláss nú. Tað er bara hetta staðið, sum veitir hetta tilboðið. Tey flestu møta sera væl upp; tey eru von við frá barni av at fylgja onkrari líknandi skipan, so tað er natúrligt hjá teimum. Tað er

regluligt samband við skúlan og regluligir toymisfundir t.d. hvørt semestur ella eftir tørvi. Vit hava havt einstøk ung við úteftir reagerandi atferð, sum ikki hava egnað seg at vera her, og so hava vit funnið onkra aðra loysn.

Vit spyrja: Her koma 36. Hvar eru hini ungu menningartarnaðu so? Tað er ein góður spurningur. Okkurt tilboð er til fjølbrekað, so tey eru aðrastaðni. Annars veit eg ikki.

Tað eru um 40 starvsfólk íalt knýtt at húsinum, og tey flestu eru knýtt at dagtilboðnum til menningartarnað.

Heimasíðan er www.hitthusid.is/desktopdefault.aspx

Fjölbreytaskúlin við Ármúla, Reykjavík

Mikudagur 7. januar 2015

Halldór Bjarnason er leiðari á serbreytini. Hann arbeiðdi í einasta serskúlanum í Reykjavík, Klettaskúlanum, tá tað umleið 1992/93 var talan um at onkur ung við menningartarni skuldu í Fjölbreytaskúlan. Tá øtaðist hann við hugsanina, men nú er tað púra sjálvsagt. Tað er ein góð loysn, men fyri summi krevur tað eisini, at tey fáa seinnapartsansing á sama stað, tí tey megna so illa at

flyta umhvørvi. Harafturat er langa summarfrítíðin sera órógvandi fyri summar næmingar.

Onkur næmingur í skúlanum hevur tó so stórar avbjóðingar av umhvørvinum og broytingunum, at viðkomandi hevði havt tað betri aðrastaðni. Men øll skulu hava skúlatilboð, um tey ynskja tað. Tað er betri at hava umlætting á sama stað sum undirvísingin, tí so er ein broyting minni hjá næminginum at hugsa um. Halldór vísir til faldara. Nógvar myndir eru á facebook síðuni [facebook.com/fasernamsbraut](https://www.facebook.com/fasernamsbraut).

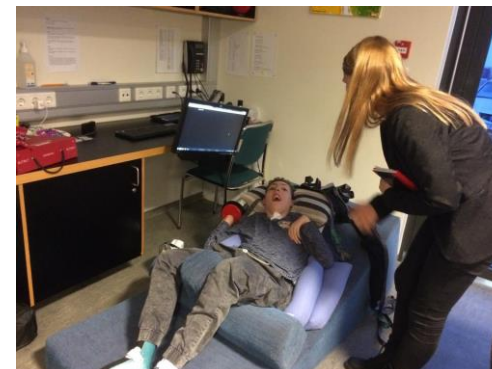
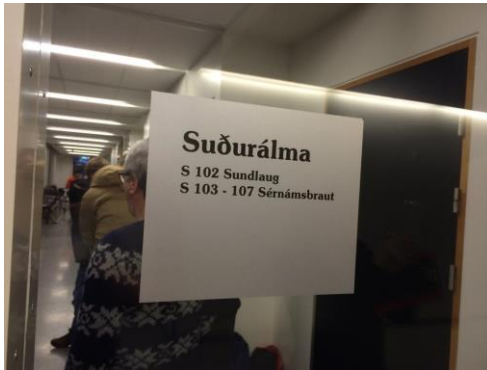

Tað eru serliga trupulleikar við einum næmingi, sum hevði góð ummæli bæði frá fólkaskúla og frá foreldrum, men trupulleikarnir byrjaðu skjótt her – so tað er eftir øllum at døma ikki rætta tilboðið til viðkomandi. Møguliga verður hann fluttur til Tækniskólan (Rósu) næsta skúlaár, har hann kann fáa tvey starvsfólk knýtt at sær.

Spurdur um heimaundirvísing er ein møguleiki, svarar Halldór, at heimaundirvísing finst í grundskúlanum, men ikki í miðnámi. Heimaundirvísing í miðnámsløpi er bara sum sjúkraundirvísing. Ein trupulleiki við vanligum skúlanum er, at fleiri ung ynskja ikki at taka miðnám, men gevast eftir kravda fólkaskúlan. Tann trupulleikin er ikki við teimum við menningartarni. Tað er bara 1%, sum ikki heldur fram á miðnámi.

Fjölbreytaskúlin í Ármúla hevur uml. 800 næmingar í alt, einar 30 á serbreytini. Nógvir næmingar við vanligum lærutrupulleikum og orðblindni eru í vanligum skúlanum. Teir koma ikki á serbreyt. Orðblindasertlærari leggur hinum lærarunum lag á, hvussu tey skulu arbeiða

við tí avbjóðingini, m.a. viðv. tilfari. Tað eru 15 starvsfólk til teir 30 næmingarnar. Helvtin eru útbúgvín fólk, lærarar, throskatjálvar o.a., meðan hin helvtin er óútbúnir stuðlar, sum typiskt eru settir við ¾ tíð. Næmingarnir fara heim kl. 13, men allir lærarar eru til arbeiðis ið hvussu er til kl. 15, so tá hava vit tíð at fundast, og foreldur fáa altíð fatur á okkum. Næmingarnir eru býttir í 3 flokkar eftir tørvinum á stuðli.

Vit senda helst ikki stuðlar við næmingum út í vanligu flokkarnar, tí tað skal síggja so natúrligt út, at tey koma í vanligan flokk. Ikki uttan tað er neyðugt, ella næmingurin ynskir tað. Næmingar á serbreyt vera sera væl móttiknir í vanligu flokkunum. Sera væl! Tey, ið hava trupla atferð, eru lítið saman við vanligu flokkunum, meðan onnur eru nógv saman við vanligum flokkum, hóast tey geva lögín ljóð frá sær o.tíl. Ein næmingur við autismu tekur

nøkur fak saman við øðrum, og hann fer ætlandi at taka fult prógv eftir umleið 8 árum (duplta tíð). Tá arbeiðir hann eitt sindur við síðuna av.

Skúlatíðin skal vera í minsta lagi 20 tímar um vikuna, men summi eru meira, um tey megna at taka tímar saman við øðrum flokkum. Tey hava so eitt sindur longri skúladag. Men serbreytarundirvísingin er vegna avmarkaða játtan bara teir 20 tímarnar. Tey, sum fara í Hitt Húsið, verða so avheintað kl. 13.

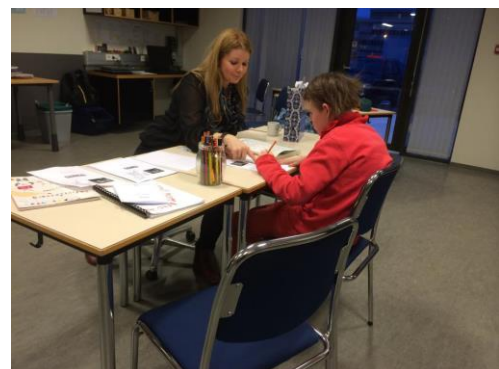
6 ella 7 næmingar búa á bústovni; øll hini búa heima, men tey flestu hava umlætting eina viku um mánaðin, móguliga aðruhvørja viku. Vanliga fáa ungfólk eisini stuðul heima, t.d. 20 tímar um mánaðin. Skúlin samskiptir eftir tørvi við stuðulin, men annars er sera gott samskipti við heim og seinnapartsansing.

Tíð	Málutagur	Ítróttagur	Málutagur	Færsluagur	Eftirlagur
8.15-9.30	Íslenska/Starvfræði	Ítróttir (I)	Íslenska (I)	Ítróttir (I)	Talvíska
9.15-10.10	Engelsk/Starvfræði	Ítróttir (II)	Engelsk (II)	Ítróttir (II)	Íslenska/Starvfræði
10.15-10.30	HÍ	HÍ	HÍ	HÍ	HÍ
10.30-11.25	Ítróttir (I)	Skyndi hjálpi	Ítróttir	Ítróttir (II)	Sund
11.25-12.15	Ítróttir (II)	Engelsk	Engelsk	Ítróttir (III)	Sund
12.15-12.40	Starvfræði	Íslenska	ATÁ		Sund

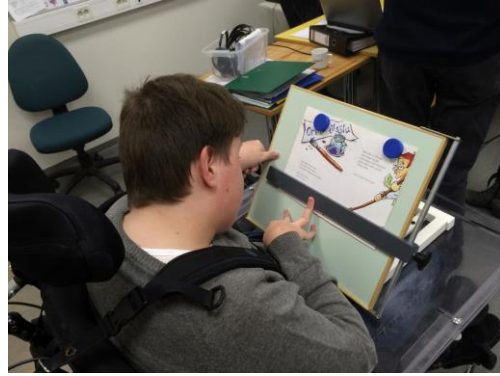
Halldór nevni í einum av flokkunum dømi um, at tey spæla Olsen Olsen. Fleiri av teimum eru von at skilja litir og skap í ymiskar kurvar næstan í tað óendaliga. Tað eru vit liðug við her. Tá vit spæla Olsen Olsen snýr tað seg ikki um kortspæl, men um at kenna litir og skap, at duga at bíða eftir tærni, og at læra at tapa. Summi eru bara von at vinna, sama hvørjum tey

spæla ímóti. Tað ber ikki til. Tey mugu eisini læra at tapa. Sama er, tá vit fara at svimja. Onkur verður illur, tí hann ikki vinnur á mær. Men tað má hann eisini læra. Sjálvsagt lati eg hann vinna onkuntíð og vera bara eitt lítið sindur aftanfyrri við hvørt. Men tað má ikki vera sjálvsagt at vinna.

Vit leggja okkum eina við at verja okkara næmingar fyrri at gera sær fyrri skommum millum aðrar næmingar. Summi kunnu kanska spýta við hvørt, og tá tað lagið er, fara vit ikki við teimum millum onnur, tí tað verður óvirðiligt. Vanligu næmingarnir venjast sera skjótt við brekaðu næmingarnar og umgangast teir hampiliga. Tey

nýggju hyggja kanska eitt sindur teir fyrstu dagarnar, men tað verður skjótt natúrligt. Í einum flokki práta vit við 3 dreingir. Ein teirra dugur framúr væl enskt. Hann trívist væl í skúlanum, tí í skúlanum frammanundan var hann illa happaður, og tað verður hann ikki nú; her hevur hann fingið vinir, sigur hann og hyggur smílandi uppá hinar. Her fer mann ikki við hvørjum øðrum sum djór, sigur hann!

Heimasíða skúlans er www.fa.is

Vitjan í Danmark

Uddannelsescenter Mariebjerg, Vem

Hósdagur 8. januar 2015

Uddannelsescenter Mariebjerg liggur í Vem, vestanfyri Holstebro. Poul Erik Foldbjerg kannar um, at hetta er ein stationsbýur, har eitt ellisheim var niðurlagt. Tá amtið vildi sláa nøkur smærri tilboð saman, bjóðaði býurin hetta fram – væl egnað, hóast nakað av umbygging og umvæling kravdist. Ongin av størru býunum bjóðaði nakað seriøst fram – vístu til okkurt ídnaðarøki o.s.fr. Her var ein býur við øllum teimum funktiónum, sum kravdust. Stór mótstøða millum starvsfólk, men tað varð trumfað ígjøgnum,

og nógv orkað (200.000 kr. settar av) til, at starvsfólk kundu fundast og vera við til at seta sítt merki á. Sera væl eydnað.

Mariebjerg er ungdómsskúli fyri fólk við breki + fleiri kollegiir og sateliteindir. Ingrid Thomsen er leiðari og greiðir frá. Tað, sum bindur saman, er ein mentan og eitt arbeiðsmiljø. Trivnaður hjá bæði starvsfólki og næmingum er alt avgerandi fyri at fáa sum mest burturúr. Tí gera vit nógv við at kanna trivnað. Samskipti er næsti grundarsteinurin. Næstan

alt samskipti er digitaliserað – og tað glíður lætt. Eisini foreldur og avvarðandi kunnu logga á og fáa alla viðkomandi kunning. Tað er fortreyt fyri at skilja teir næmingar, vit hava við at gera. Tann triði grundarsteinurin er at skapa netverk, tí flestu næmingar her hava ikki eitt natúrligt netverk. Teir hava verið í ymsum sereindum, ofta aðrastaðni enn har teir búgva, og hava tí havt sera avmarkaðar møguleikar at skapa netverk. Umráðandi at skapa eitt ungdómsumhvørvi.

Vit hava nakrar og 50 næmingar her, 32 búgva her. 7 aðrastaðni.

Ingrid vísir diagram yvir bygnaðin (undir Holstebro kommunu, sosial- og arbeiðsmarknaðardeildin. Sosiala deildin undir hesum hevur 4 eindir, og Mariebjerg er ein av teimum. Hinar eru viðv. psykiatri, sosialt útsettum og øðrum trupulleikum). Hetta er einasta ungdómsútbúgvingin, sum er ankrað kommunalt. Allar aðrar ungdómsútbúgvingar eru

regionalar. Pengarnir til STU koma sum blokkur til kommunurnar, og tær brúka tíverri pengarnar til alt møgulegt annað. Skúlin fær pengar pr. næmingar. Vit upptaka teir næmingar, vit halda vit skulu hava (frá Holstebro og 10 øðrum kommunum). Allir aðrir skúlar fáa bara ein lista við CPR-numrum við teimum næmingum, sum skulu inn eftir summerfrítíðina.

Yvirskipað eru 3 greinar í Mariebjerg: Undirvísing, verkstað og kollegiir. Vaksið nógv síðan kommunureformin í 2007. Undirvísing skipað undir STU og undir lóg um serundirvísing fyri vaksin (LSV). Vit hyggja meira eftir, hvørjum virkisstöði næmingurin er á, enn hvørja diagnosu næmingurin hevur. Lógin sigur, at øll, sum ikki kunnu brúka vanlig skúlatilboð, skulu hava eitt annað ungdómstilboð. HLT verkstað (vard verkstöð) er partur av hesum – annars eitt hugtak, sum er á veg út. Man leggur meira dent á, at tað skal vera meira framhaldandi menning – ymisk sløg av menningartilboðum, líka til 40 ára aldur.

STU lógin ásetur, at fyri at sleppa undir STU skal man klára minst 21 klókkutímar í undirvísing um vikuna – og ikki klára vanligu útbúgvingarnar. So eru tað tey, sum ikki klára 21 tímar um vikuna. Ungdómsráðgevingin metir um førleikarnar og innstillar. Hesir 21 tímarnir fevna ikki bara um undirvísing, men eisini venjing og praktikk. Tey skulu altso fysiskt kunna vera til staðar í 21 tímar. Hjá onkrum kann hvílitíð vera partur av teimum 21 tímunum. Hjá onkrum hava 2 tímar av hvílitíð hvønn dag talt við í teir 21 tímarnar. Hjá onkrum hevur ávíst seinnapartsvirksemi á bústaðnum verið talt við í teir 21 tímarnar. STU leggur upp til, at undirvísing kann eisini vera aðrastaðni. Onkur situr í fongsli, onkur er á heilt øðrum stovnum.

Vit hava hvørt ár næmingar, sum ikki klára 21 tímar. Teir ganga eisini her, men bara ikki undir STU skipanini, men eftir lóg um undirvísing fyri vaksin. Næmingarnir ganga sostatt eftir fleiri lógum, eitt sindur fløkjasligt, men tað merkja næmingarnir ikki so nógv til. Tað er nakað, vit bara forhalda okkum til. Um næmingur er á STU, og so ikki maktar tað eina tíð, so kemur hann á STU pausu og verður fluttur yvir undir lógina um serundirvísing fyri vaksin (LSV). Tað ræður um ikki at spilla STU burtur, tí STU er avmarkað til 3 ár. Aðrastaðni detta næmingar út, um teir ikki klára at uppfylla STU treytirnar. Vit leggja stóran dent á at lofta teimum í aðrari skipan – og so fáa tey inn aftur í STU, tá tey megna tað, so tey halda fram. Roknað verður statsliga við, at 2,3% av árgangi eru undir STU.

Vit skulu fáa eina nýggja FLEX útbúgving á markinum millum erhvervsuddannelse og STU – sum miðar eftir, at fleiri kunnu koma út á vanliga arbeiðsmarknaðin við stuðli (arbeiðsfremjandi tiltøk). Miðað verður eftir, at vard verkstøð meira broyta til at vera stuðul til varda starvssetan á vanliga arbeiðsmarknaðinum.

Virksemið í skúla- og frítíðar og bútilboðnum verður flættað saman.

Umráðandi at leggja dent á virkisføri fram um diagnosu. Man er ikki í einum bólki við næmingum við autismu, tí man hevur autismu, men tí at man hevur ávíst virkisføri. Fyrr høvdu vit takstir eftir diagnosu. Nú eru takstirnir eftir virkisføri – og takstirnir lækka so hvørt sum næmingarnir mennast. Tað er sera gott.

Institutióslógin er burtur í DK. Nú er man ikki fyri lívstíð, har tú fyrst ert komin. Øll skulu hava ein handliplan, og javnan skal eftirmetast, hvussu tað gongur. Málið er, at ein næmingur t.d. er her í nøkur ár, so kann hann flyta í eitt annað búpláss og mennast nakað meira, til hann at enda kann flyta í egna íbúð við stuðli.

Visitátióin

Vit visitera sjálv til skúlapartin eftir innstiling frá Ungdómsvegleiðingini. Vit fáa tíðliga allar viðkomandi upplýsingar um næmingin. So meta vit um, hvat vit kunnu bjóða honum. Vit fáa eisini at vita, hvønn takst vit skulu rokna við. So eru nakrir næmingar, sum vit siga, at vit vilja fyrst hava tann ella tann takstin í 12 vikur, meðan vit avklára, hvønn takst vit skulu hava – sum vanliga minskar við tíðini, so hvørt sum næmingurin mennist. Tað kemur eisini fyri, at vit venda aftur til myndugleikarnar (Visitation og Rádgiving) og siga, at hesin næmingurin krevur eina eyka viðbót í eina tíð. Tað verður vanliga játtað fyri 3 mánaðir í senn. PPR hevur onga funktióin í hesum sambandi, teirra virkisøki er úti í fólkaskúlanum; sjálvandi fáa vit skjøl viðv. næmingum, sum eru byrjað hjá PPR, men annars ikki. Tað kemur fyri onkuntíð, at PPR er við í sambandi við upptøkuna. Men vit uppliva ofta, at tað er lítið

gjört við “udredning”, so vit mugu seta tað í gongd. Vit kunnu við samtykki fáa atgongd til allar upplýsingar í sakini í kommunalu sosialskipanini.

Visitatióin til STU er ikki hjá okkum, men í eini STU nevnd. Tá tað er játtað, kann næmingurin søkja til okkara, og tann prosessin fer í gongd. Samstarvið við UU (Ungdómsuddannelsesvejledningen) fungerar sera væl. Tað er vegleiðingarskipanin, sum gongur gjøgnum fólkaskúlan, framhaldsdeild, gymnasium og so framvegis. Tað er UU vegleiðing í deplum. Í hvørjum depli er onkur, sum hevur við fólk við serligum tørvi at gera. Onnur hava bara við miðnám at gera. So vit hava fast við 2 fólk at gera á UU í Holstebro, sum hava við okkara øki at gera. Tilsvarandi í Herning o.s.fr.

Tað eru nógv kærúmál, tí kommunurnar vilja halda næmingar í egnari kommunu av fíggjarligum ávum, so valmøguleikarnir eru í veruleikanum avmarkaðir. Foreldur hava vunnið fleiri kærúmál, har kommunan hevur viljað havt næmingin í kommununi, hóast nøktandi tilboðið er í aðrari kommunu.

Í skúlanum eru 3 bólkar, bólkaðir eftir virkisføri. Skúladagurin er frá 9 til 14. Nakrir næmingar duga og dáma at spæla tónleik, og teir vitja av og á eitt ellisheim at spæla eina løtu. Inger hevur hoyrt um Csv Horsens, sum lærði nakrar næmingar at skumpa koyristólar, og so gingu tey av og á túr við teimum eldru á einum ellisheimi – til gleði fyri báðar partar.

Vit brúka nógv myndir í undirvísingini og í kunningini. Vikubræv við myndum at kunna heimið. Ipad er frálíkur at dokumentera virksemini, tí tey kunnu sjálv taka myndir at vísa heima ella øðrum. Ein stórur bólkur av gentum byrjaðu í senn, og tí hava vit gjørt eitt serligt “pige-fag” fyri at samansjóða hesar genturnar. Tað eru als ongir trupulleikar av, at summir næmingar búgva og aðrir eru bara í dagskúla.

Flestu næmingar koma í skúla við bussi, men nakrir, sum ikki megna at nýta buss, verða koyrdir við taxa. Uppmøtingin er misjovn í bólki 1 og 3, men sera góð í bólki 2. Ov vánaligur strukturur er helst orsøkin til vánaliga uppmøting. Møguliga seta vit eisini ov strong krøv til næmingarnar. Býr næmingur heima, mugu vit taka samband við heim ella bústað at greina, hvat orsøkin er til trupulleikan.

Vit leggja dent á praktikk. Onkrir næmingar á síðsta ári arbeiða t.d. í handli (praktikk) mánadag og mikudag og eru í skúla hinar dagarnar. Tað er ikki fast tal av plássum í hvørjum bólki, so bólkarnir broytast í stødd eftir tørvi.

Hvussu við innklusjón? Hetta er jú ein spesialskúli uttan samband við onnur ung. Hugsu tit um innklusjón? Ja! Innklusjón er ikki bara at vera millum onnur, men at fáa relatióinir og netverk. So tað er umráðandi at hugsa fjølbroytt um innklusjón. Her fata vit ikki innklusjón sum bara at vera inni í einum vanligum skúla og annars vera einsamallur,

men heldur at vera saman við nøkrum av sínum egnu. Men fleiri av okkara næmingum fara út til ymiskt virksemi saman við “vanligum” ungum. Relatióinir millum lærara og næming og millum næmingarnar sínámillum eru grundarlagið undir arbeiðinum!

Spurt var, tí tey virka rættiliga væl fyri, um tey hava móguleika at taka vanligt miðnámsprógv? Summi kunnu móguliga taka VUC seinni, men annars ikki, tí um tey kunnu sleppa í vanligan skúla, fáa tey ikki STU - tað er ein treyt. Ein næmingur, sum kann taka einstøk fak í vanliga miðnámskúlanum kemur heilt vist ikki undir STU.

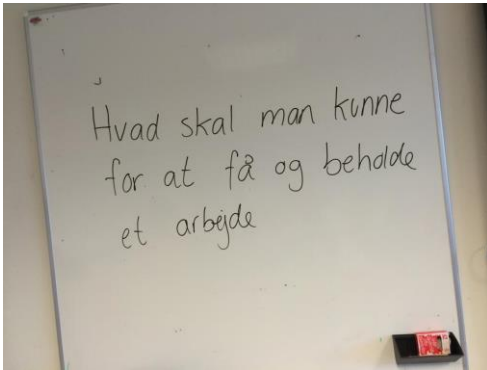
Onkur næmingur er komin inn frá spesialskúla, men tað vísti seg skjótt, at viðkomandi er normalt begávaður. Eftir at hava skapt tryggjar karmar og kortlagt støðuna, var viðkomandi sendur í vanligan skúla.

Øll starvsfólk, sum hava við undirvísing og virksemi í húsinum at gera, hava útbúgving. Vit kunnu hava sovandi náttarvakt, tað kostar 6 tímar hvørja nátt. Vit hava í staðin valt at seta ein við sossu útbúgving at arbeiða um náttina við at gera reint, baka o.a. – og so vera tøk at hjálpa, um onkur trupulleiki er um náttina. Tað spardi okkum eina millión kr í øðrum tænastrum

Bústaður afturat skúlatilboði kann í mongum førum vera avgerandi fyri at fá tann tryggleika og struktur heima, sum skal til fyri at fáa skúladagin at fungera. Tryggleiki er ein avgerandi fortreyt!

Fortreyt er alt avgerandi orðið. Hvørjar fortreytir skulu vera uppfyltar fyri at fáa hetta at eydnast.

Heildartilboð

Heildartilboð hefur serliga nógv at siga fyri kompleksar næmingar – uttan múrsteinar. T.v.s., at starvsfólk frá einum sektori kann fylgja við inn í ein annan sektor fyri at skapa heild. Nógv vitan dettur ofta niður millum heim og skúla – og kostar í menning og móguleikum á báðum støðum. Vit hava innført tøkni til samskipti í sera stóran mun. Vit hava tí innført QR kotur í stóran mun, sum hjálpir næmingum nógv víðari. Størsti trupulleikin er at fáa starvsfólk at duga og brúka tøkna. Tað er sera umráðandi, at næmingurin fær somu hjálp á øllum støðum. Jobbsentur hava t.d. ikki lært seg hetta. Tí er sera umráðandi, at vit lýsa, hvat skal til. Seymfrítt /múrsteinsfrítt tilboð merkir, at tað er *ein persónur knýttur til viðkomandi sum heildarsamskipari fyri at fyribygja vitanarmiss millum ymsu eindirnar ella sektorarnar*. Fyri tann einstaka merkir tað, at tú skalt tosa við tann eina persónin, sama hvør skipanin er.

Kim Sanddal er leiðari fyri undirvísingini. Ingrid heldur fram: Skiftið millum ymsu partarnar, t.d. bústað og skúla, er alt avgerandi. Vit senda og fara at halda fram við at senda starvsfólk millum stovnar fyri at tryggja skiftið, so næmingurin ikki missir vunnar førleikar av broyttum strukturi. Summi hava lært hjálparloysi. Tað skulu vit burturfrá. Hugsu um ein við autismu, sum hefur verið her og búð her, og so kemur út á verkstað og bústað. Fólk fylgir við fyri at tryggja skiftið, og tað hefur verið ein suksess. Eisini um næmingur flytur í egna íbúð, kann stuðulin frá okkum fylgja við, og í nógvum førum kann stuðulin minka til fáar tímar um vikuna, og í summum førum koma tey bara inn til Mariebjerg til vegleiðing einaferð um vikuna, t.d. at gjøgnumganga fíggarviðurskipti, innkeyp, kanna post o.a. Tey, sum klára hetta, kosta jú ikki stórvegis í tænastru.

Vit leggja eina við at læra okkara næmingar at brúka skype ella facetime, so vit eisini kunnu vegleiða tann vegin, tá tey eru flutt. Um næmingarnir hava lært tað og eru tryggir við tað, so riggar tað sum vegleiðing, er okkara roynd. Fleiri næmingar halda hetta vera eina frálíka loysn. Vit skulu ikki keypa dýr spesialprogramm, men brúka tøkna, sum øll hava við

hondina. Tað er eisini ein trygd um náttina, um tey vakna og eru ótrygg, at tey kunnu ringja við skype ella facetime til náttarvaktina at fáa nøkur góð ráð. Eisini foreldur eru sera glað fyri hetta. Tøknin gevur ótrúligar móguleikar. Tað eru vit, sum mugu læra okkum at brúka tað. Og so er tað rættiliga bíligt.

Víðkan við at stovna satelitteindir hevur verið eitt sindur trupul, tí vit hava eitt sera gott arbeiðsmiljø her, og so verður man fluttur út í eitt einkultmansprosjekt í eini satelitteind. Tað er sjálvsagt meira einsligt. So tað er umráðandi at hava eina basu – sparring.

Leiðslan er í løtuni 3 leiðarar, verður økt til 5 fyrsta februar. Fundarfrásagnir eru eitt framhaldandi skjal, sum vit skriva punkt á hvør í sínum lagi, og tá vit so hava fund, skriva vit beinleiðis inn í sama skjalið – og vit arbeiða bara víðari við sama skjali. Innanhýsis samskiptið er pappírsløyst via intranet, sms-skipan o.a. Tungt at fáa innført, men sera gott.

Í hesum bólkinum vóru 14 næmingar og 4 lærarar/starvsfólk

Ingrid er leiðari. So eru tveir javnstillaðir funksjónsleiðarar, vit verða 4 fyrsta februar. Vit hava so hvør sítt ábyrgdarøki, men sparra og loysa hvønn annan av eftir tørvi. So vit hava ein flatan struktur. Umleið 90 starvsfólk í ár. Felags leiðsla er fortreyt fyri at fáa skúla og bústað at arbeiða saman. Vit hava altíð felags áhuga í at fáa mál loyst. Tað er eitt sindur truplari, tá næmingur býr á øðrum bústovnum. Men fyri tað mesta gongur eisini tað væl. Varnast vit mistrivnað ella okkurt, biðja vit beinan vegin um fund við viðkomandi, tað veri seg heim ella búpláss, um støðuna, og hvat vit kunnu gera fyri at loysa málið. Sera umráðandi at taka mál upp skjótt, so trupulleikar verða loystir, meðan teir eru smáir – áðrenn teir hava fingið tíð at vaksa. Fleksiblar loysnir eftir tørvinum hjá tí einstaka eru neyðugar. Stundum krevur tað eitt dýrt átak í avmarkaða tíð, og tað er oftast bæði betri og bíligari enn eitt minni átak yvir longri tíð. Vit vilja hava fíggjarligt rásarúm til at kunna seta neyðug tiltøk í verk beinanveg. Vísir tað seg at hjálpa, venda vit okkum til kommununa at greiða frá støðuni og loysnini, fyri at fáa játtanina økta tilsvarandi. Vit kunnu ikki bíða eftir játtanini. Vit handla fyrst.

Tey flestu søkja inn á skúlan um várið, men næmingar kunnu koma afturat gjøgnum alt árið. Mariebjerg kann siga nei til næming. Hvat hendir so, um ongin vil taka næming? So venda

myndugleikarnir aftur til okkara og spyrja, hvat skal til fyri at fáa hetta at bera til. Kim skal t.d. hitta ein umsøkjara í morgin á fundi saman við kontaktfólki. So skal hann meta um, um Mariebjerg hevur nakað at bjóða honum – ella um tað má vera onkur individuell loysn. Nú er ikki fastur takstur fyri at ganga her, men individuellur eftir meting.

Heimasíðan skúlans er www.uc-mariebjerg.dk/index.php?page=kontakt

Holstebro kollegium

Bygt sum ítróttakollegium, men vit leiga avlopspláss. Vit hava 7 pláss; tað er ongin náttarvakt og ongin vakt sunnudag. Næmingar gera sjálvir mat og gera reint – leiga kollegiikamar sum onnur ung. Leigan her er so mikið dýr, at myndugleikarnir skjóta 1000 kr. afturat í part. STU næmingar fáa ikki SU men kontanthjálp.

Skjernvej, Hostebro

16 næmingar, upprunaliga partur av Mariebjerg, men nú hava vit verið her í skjótt 3 ár. Næmingarnir her minna nógv um ból 1 í Mariebjerg. Nakrir næmingar hava diagnosur, men summir hava bara vanligar avbjóðingar. Næmingar eru í praktikki ymsastaðni. Í løtuni eru tveir næmingur so væl fyri, at teir kunnu fara inn í vanliga útbúgving eftir STU.

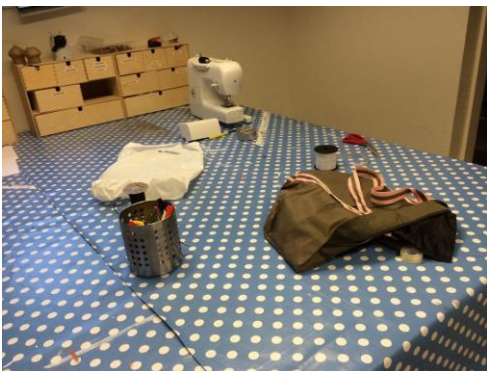
Hesir næmingar fáa “uddannelseshjálp” sum er eitt sindur lægri enn kontanthjálp. Hesi fara neyvan at fáa pensjón – onkur hevur roynt at søkt og fingið noktandi svar. Fleiri av næmingunum búgva á kollegiinum, ið vit sóu, og summi búgva heima.

Vit hjálpa næmingum við fíggjarligum viðurskiftum, at stovna e-boks, at lesa og skilja brøv frá toll og skatt o.ø. Hvussu søkir man um stuðul til hetta ella hatta, ella regulerar skattaprosentið.

Næmingarnir ganga her 3 ár. Fyrsta árið eru teir kanska 1-2 dagar um vikuna úti í eitt tíðarskeið. Tann parturin økist við tíðini, um útlitini og málið eru arbeiðsmarknaðurin. Fyri onnur er tað ein lívsroynd, ein uppliving, men ikki málið við útbúgvingini. Her er undirvísing

hvønn dag. Misjavn, hvussu nógvan stuðul tey mugu hava við. Onkur má hava fólk við sær, onnur bara fylgjast á staðið at byrja við. Onkrir næmingar koma higar frá Mariebjerg, aðrir komauttanifrú. Men her ganga so at siga bara Holstebro borgarar. Um ein næmingur hevur gingið eitt ár á Mariebjerg, og vit so finna útav, at Skjernvej er betri egnað, so kann næmingurin flyta (tað øvugta kann eisini henda).

Starvsfólkini eru útbúnir lærarar, ein er bæði lærari og pedagog. Tey flestu vilja helst sita saman í stovuni, men summi vilja vera avsíðis og sita so í ymsum hølum. Øll eiga eitt fast arbeiðspláss í húsinum, um tey vilja sita einsæris og arbeiða við onkrum – ella verða biðin um at arbeiða einsæris. Geocaching hevur verið eitt gott ítriv hjá fleiri.

Dømi um ymiskt, sum næmingarnir sjálvir gera. Næmingarnir verða tiknir við í praktiska arbeiðið, eisini uttandura.

“Vi skal gøre det, der virker” er grundhugsanin. Tvs. at í summum førum byrjar undirvísingin heima, tí tað er tað, sum næmingurin megnar. Summir næmingar fáa eitt “kompetencebevis”, tá teir eru lidnir her. Og summi keypa sær STU-húgvu eins og aðrir studentar.

Tað ræður um at hugsa so fleksibult og einstaklingscentrerað sum møguligt. Leiðslan gongur her við hvørt tvørtur um stovnsmerk, og vit kunnu so javna fíggjarliga eftir tørvi, um starvsfólk frá einum myndugleika flytur til annan myndugleika at arbeiða eina tíð.

Kunning um OCN

8. januar 2015

Kunning frá fólki hjá STU Viborg um OCN (Open College Network). OCN verður brúkt sum validering sum heild – við vekt á arbeidsfærleikar. Tað kann væl vera, at tað er ein útbúgving, sum ger, at ein fær ávíst starv – men tað eru sosialu færleikarnir, sum gera, at ein meistrar starvið.

Vit hava ein pakka av OCN modulum, sum tey fara ígjøgnum, og so kunnu einstakir næmingar velja onkur serlig skeið. Nógv er reint fakliga arbeidsmarknaðarrættað, men sumt er sosialt rættað fyri at kunna varðveita starvið. OCN verður einans brúkt, tá tað gevur meining, t.e. at málini eru realistisk.

OCN byrjar nú at fáa útbreiðslu í DK í ymsum skúlaformum og økjum. OCN er td. sera gagnligt at læra fólk við Aspergers tað sosiala økið, og serliga við tí bólkinum má man tryggja, at tey ikki bara hava lisið og lært tað, men at tað er innarbeitt. Ein styrki við OCN er, at tað gevur objektiv mát at máta øll hugsandi viðurskifti. Við tað at tað er vinnan sjálv, sum hevur ásett krøvini í ymsu skeiðunum, merkir tað, at vinnan í grundini sigur, at: “tey, sum duga hetta, tey kunnu vit brúka”. Tað kann vera, at summi t.d. hava brúk fyri at læra persónligt reinføri og at møta til tíðina umframt at læra okkurt arbeiði. Vit brúka tó bara OCN har tað gevur meining, tvs. á teimum økjum, ið einstaki næmingurin hevur brúk fyri at læra. Ein heildarætlan er sera virðismikil.

Tá ein nýggj útbúgving / øki skal gerast í OCN gera vit eitt útkast. Síðani gjøgnumganga vit hetta saman við eini nevnd frá viðkomandi vinnuøki, um hetta er tað, sum er ynskiligt at duga. Tað er ein nevnd, sum OCN Danmark hevur sett, sum viðger hetta. Tað eru fleiri slíkar nevndir fyri ymisk yrki og øki. Í Onglandi eru fleiri aðrir felagsskapir, ið líkjast OCN. OCN Danmark hevur so fingið avtalu um at umboða skipanina í Norðurlondum.

Tað er ov tíðliga enn at siga nakað um, hvussu starvsútlit eru – tað er so nýtt enn. Fyrsta holdið royndist væl og 78% fingi okkurt slag av arbeiði / Flex. Men nú er nógv størri partur av næmingunum menningartarnað, og tey hava kanska ikki somu arbeidsmøguleikar. Men vit eru sum heild væl nøgd higartil.

Av starvsfólki er helst helvtin lærarar. Hin helvtin hefur aðrar færleikar, t.d. sosialpedagog, ergoterapeut, sosu útbúgving o.a.

Knudmosecenteret, Herning

Fríggjadagur 9. januar 2015

Knudmosecenteret liggur í Herning. Her ganga umleið 80 næmingar á tveimum ymiskum adressum. Tey taka móti næmingum, sum ikki kunnu vera í vanligum skúla. Undirvíst verður vanliga móti próvtøku 9./ 10. flokk. Næmingar kunnu so fara víðari á VUC ella í praktikk til vanligt arbeiði.

Aspergers halda seg vera unik, so vit royna at læra tey, at tað er lættari at broyta seg sjálvan enn hinar 7 milliardirnar í heiminum. Vit góðtaka ikki diagnosu sum forkláring. Fleiri, sum skulu til Asp-It koma her eitt ár at læra tað sosiala – og so mennast tey so nógv sosialt, at tey heldur vilja fara undir eina vanliga útbúgving aftaná.

Øll kunnu mennast; øll kunnu læra. Tað er ikki til diskussiún. Spurningurin er bara, hvat tey skulu læra. Hjá onkrum er samskifti tað mest týðandi at læra. Her brúka vit mest OCN á sosiala økinum. Vit brúka ikki OCN fakliga til næmingar, sum kunnu klára eitt vanligt prógv, tí tá er fakliga prógvið OK.

Øll vaksa av, at vit hava væntanir til teirra. Tí vísir tað seg ofta, at tá eitt ár er farið, megna tey nógv meira, enn tá tey komu inn á skúlan. Tí er umráðandi ikki ov tíðliga at meta um móguleikar og seta føst mál, tí so verður málið kanska sett ov lágt! Tað vísir seg at rigga fínt at hava næmingar við Aspergers og ADHD saman, tí Aspergers vera opnari, og ADHD læra at konsentrera seg.

Skúlin legði stóran dent á venjing. Tey høvdu eisini verið við í Chris Mc Donald sending.

Vit bjóða næmingum altíð við á fundir um tey – og tey eru við til at taka allar avgerðir um seg sjálvan. Vit halda tað vera sera umráðandi, at tá næmingur er liðugur hjá okkum, fylgja

vit teimum og stuðla teimum víðari. Vit hava avmarkaðar móguleikar, men royna. Bara nakrir fáir tímar av og á kunnu gera mun.

Her hava vit ikki tað sosiala á skemanum, men flætta tað inn í alt annað virkseimi. Vit avtala fokus fyri eitt tíðarskeið saman við næminginum og eftirmeta við samtalum hvørja ella aðruhvørja viku. Næmingurin sleppur í stóran mun sjálvur at velja fokusmál – okkurt, hann heldur seg hava tað serliga trupult við.

Fleiri av lærarunum/starvsfólkunum hava upprunaliga aðra útbúgving: Elektronikmekanikari, múrari, skógararbeiðari. Tað er sera virðismikið at hava fólk við kunnleika til mong ymisk øki, tí áhugamál næminganna kunnu vera so ymisk. Nakrir fáir næmingar (einir 5-6) hava eisini seinnapartstilboð. Hini fara heim eftir skúlatíð.

Tað kemur fyri, at vit fáa næmingar, sum hava ligið heima í eini 2-3 ár; tað er sera trupult. Tá er okkurt samskipti gloppið burturímillum stovnar. Tíbetur er tað sjáldsamt, nú STU er fult virkið. UU (Ungdommens Uddannelsesvejledning) heldur kanska, at næmingurin gongur á háskúla, men so er næmingurin givin og liggur heima. Vit høvdu eitt dømi, har vit byrja við, at lærari fer heim at vitja, at skapa samband, ganga ein túr. So byrja vit við fjarundirvísing via Skype. Vit fáa so lokkað næmingin higar, og tá vit finna útav, at honum dámar at spæla FIFA, fáa vit greipað hann saman við FIFA áhugaðum lærara. So spæla teir FIFA saman, og við tíðini venur hann seg við at vera her – og nú hevur hann enntá verið við á námsferð. (Vit mæta hesum næmingi á gongini seinni og práta við hann – og hann prátar við okkum fremmandafólk og svarar spurningum um gongdina og útbúgvingarætlanir; heilt ótrúligt!) Ein veikleiki við STU skipanini er, at vit vera sammett við privatar fyritøkur, sum bjóða STU út bíliga og uttan miðvís faklig mál fyri menning. Vit ringja hvønn dag til næmingar, sum ikki eru møttir, og ofta koyra vit at heinta tey (hava buss).

90% av tí at vera ein góður pedagogur eru menniskjaligu eginleikarnir. Hini 10 % kunnu lærast. Vit gera næmingum eina bjarnatænastu, um vit ikki alla tíðina noyða næmingar at forhalda seg til normalu krøvini í samfelagnum. Vit kunnu ikki loka næmingar inn í eina kunstiga verð. Vit mugu introdusera tey til normalverðina. Vit hava fingið nógv skeld fyri at

blanda aspergers og ADHD. Men vit hyggja at menniskjum, ikki diagnosum. Autismufelagið og foreldur eru sera skeptisk – men vit síggja, at tað virkar, og tað viðurkenna fakkfólk eisini.

Danir brúka eisini eitt, sum eitur “kompetencebevis” til næmingar, sum ikki fáa vanligt prógv, og sum ikki brúka OCN.

Heimasíða skúlans er www.knudmosen.dk/for-elever/praktiske-oplysninger/

